

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Eestis tegutsevate vahekohtute otsuste täidetavaks tunnistamise menetluse loomine) seletuskirja juurde

Lisa

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Eestis tegutsevate vahekohtute otsuste täidetavaks tunnistamise menetluse loomine) eelnõu kooskõlastustabel

Nr	Ettepaneku/märkuse sisu	Arvestatud /Mitte-arvestatud	JM seisukohad/vastused
Eesti Tööandjate Keskliit			
1.	<p>Eelnõu seletuskirja kohaselt kaaluti vahekohtumenetluste reguleerimisel kahte varianti, millest eelistati versiooni, kus vahekohtus tehtud otsuse täitmiseks tuleb otsus kohtu poolt tunnustada ja täidetavaks tunnustada.</p> <p>Keskliit eelistab varianti nr 2, mille kohaselt oleks vahekohtute tegevus täpsemalt reguleeritud. Rangemate nõuete esitamine vahekohtutele suurendaks vahekohtumenetluse kvaliteeti ning vähendaks kuritarvituste ohtu.</p> <p>Vahekohtu otsuste igakordne tunnustamine nende täitmiseks kaotab ära selle menetluse eelised – st väheneb kiirus ja efektiivsus.</p> <p>Tõenäoliselt pöörduakse sellisel juhul rohkem tavakohtutesse, mis tõstab nende koormust ja pikendab veelgi menetluste tähtaegu.</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	<p>Vahekohtute tegevuse täpsem reguleerimine (variant nr 2) pole piisav saavutamaks seadustiku muutmise eesmärke, kuivõrd variandi nr 2 rakendamisel ei kontrollitaks üksiklahendeid (vt seletuskirja p 2.1.). Leiame, et üksnes läbi üksiklahendite täidetavuse eelduste kontrolli on võimalik vältida pahatahtlike ning seadusevastaste lahendite sundtäitmisele esitamist. Ka variandi nr 2 kooskõla New Yorki 10.06.1958 aasta konventsiooni art-ga 3 on pigem kaheldav. Selle artikli kohaselt ei tohiks konventsiooniosalise vahekohtu otsuse tunnustamisele või täitmisele ette näha oluliselt rangemaid tingimusi võrreldes siseriikliku vahekohtu otsuste tunnustamise või täitmise menetlusega. Variandi nr 2 rakendamisel ei peaks siseriikliku vahekohtu lahendit täidetavaks tunnistama erinevalt välisriigi vahekohtu lahendist. Järelikult oleks Eesti enda vahekohtu otsustel eelis konventsiooniosalise vahekohtu otsuste ees (vt seletuskirja p 3.1.1.).</p> <p>Lisaks menetluse kiirusele on vahekohtumenetlusel teisigi eeliseid kohtumenetluse ees. Näiteks saavad vahekohtumenetluses pooled ise määratleda menetlusreeglid, valida kohtuniku jne. Selliseid paindlikke võimalusi menetluse kujundamiseks kohtumenetluses ette nähtud pole. Täidetavaks tunnustamine on formaalne menetlus, kus ei lahendata keerulisi õiguslikke küsimusi ega vaidlust sisuliselt. Statistika järgi kestab vahekohtu otsuse täidetavaks tunnistamise menetlus Pärnu Maakohtus keskmiselt 68 päeva, see ei pikenda oluliselt menetlust. Samuti on pooltel võimalus vahekohtu otsus</p>

			täita vabatahtlikult, sel juhul pole otsuse täietavaks tunnistamiseks vaja kohtusse pöörduda. Seetõttu on pigem kaheldav, et üksnes vahekohtu otsuse täidetavaks tunnistamise kohustus kaotab ära vahekohtumenetluse eelised.
2.	Eelnõu seletuskirjast selgub, et varianti 1 eelistati muuhulgas seetõttu, et kaitsta tarbija kui nõrgema poole õigusi. Keskliit teeb ettepaneku kaaluda lahendust, kus tarbija ja ettevõtja vaheliste vaidluste vahekohtumenetluste puhul on otsuste tunnustamine kohtu poolt kohustuslik, kuid juriidiliste isikute vahelised vaidlused seda ei vaja. Lähtudes eeltoodust on Keskliit arvamusel, et eelnõus toodud variandi puhul kaotab vahekohtumenetlus oma eelised ning ühtlasi suureneb tavakohtute koormus.	Mittearvestatud/ selgitatud	Selline lähenemine pole kooskõlas New Yorgi 10.06.1958 aasta konventsiooni art-ga 3. Ka ei eristata Eesti siseriiklikus õiguses välisriigi vahekohtu otsuse täidetavaks tunnistamise menetluses tarbijaid ning juriidilisi isikuid (TsMS § 754 lg-d 1 ja 2) (vt ka seletuskirja p 3.1.1.). Sellise regulatsiooniga loodaks oluline eelis juriidilise isiku suhtes tehtud siseriikliku vahekohtu otsuse täidetavuse reeglites võrreldes teise konventsiooniosalise vahekohtu otsuse täidetavuse tingimustega.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

1.	Kaubanduskoda on varasemalt vastavate muudatuste väljatöötamise kavatsuse raames edastatud seisukohas märkinud, et kõigi vahekohtu lahendite täidetavaks tunnistamise nõue aitaks küll tugevdada kontrolli vahekohtu otsuste üle, kuid samas muudaks vahekohtumenetluse üldiselt pooltele vähem atraktiivseks ja aeganõudvamaks ning suurendaks tavakohtute koormust. See on aga kohtute praeguse kõrge töökoormuse juures kahtlemata ebamõistlik. Kaubanduskoda toetas varianti, millega oleks vahekohtute tegevust, seades avalik-õiguslikud piirangud, täpsemalt reguleeritud, sest see võimaldaks teha vahet realselt alaliselt tegutsevate vahekohtutel ning omakorda suurendaks usaldusväarsust nende vahekohtute osas rahvusvaheliselt. Siiski eelistas Justiitsministeerium esimest varianti ning Eelnõu kohaselt soovitakse sätestada kõigi vahekohtu otsustele ühtne kohtu poolt täidetavaks tunnistamise nõue. Kaubanduskoda on kategooriliselt	Arvestatud osaliselt/ selgitatud	<p>Vahekohtute tegevuse täpsema reguleerimise kohta ning menetluse atraktiivsuse, peamiste eeliste ja efektiivsuse osas vt Eesti Tööstus- ja Kaubanduskoja ettepaneku nr 1 JM selgitust ning juriidilise isiku ja tarbija kohta tehtud otsuste täidetavuse reeglite osas vt ettepaneku nr 2 JM selgitust.</p> <p>Vahekohtud ei kuulu riikliku kohtusüsteemi harrusse, vaid nad tegutsevad lepinguvabaduse põhimõttest lähtuvalt eraõiguslikel alustel osutades vaidluse lahendamise teenust tulu saamise eesmärgil. Et tegemist on mitteriikliku institutsiooniga, ei saa vahekohtute kontekstis rääkida poolte õigustatud ootusest, et vahekohtu lahend oleks täidetav ilma täiendavate menetlusteta. Seetõttu ei saa see olla ka vahekohtu tegutsemise üks peamisest eesmärkidest. Vastupidisele seisukohale saab asuda üksnes olukorras, kus lahend on tehtud riikliku kohtusüsteemi kuuluva kohtu poolt (vt ka seletuskirja p 3.1.8.).</p> <p>Seletuskirja p-st 2.1. nähtuvalt pole tühistamisavalduse esitamise õigus piisavalt tõhus abinõu kostja õiguste kaitsmiseks. Seda eelkõige olukorras, kus kostja pole vahekohtumenetluses saanud aktiivselt osaleda</p>
----	--	-------------------------------------	--

<p>sellise lahenduse vastu, ega pea põhjendatuks allutada kõiki vahekohtute otsuseid tunnustamise menetlusele, sõltumata sellest, kes on vaidluse pooled või millise vahekohtu poolt on otsus tehtud.</p> <p>Kaubanduskoja juhatus, kuhu kuuluvad 15 liiget, kes esindavad erinevaid tööstus ja ettevõtlusvaldkondi ning erialaorganisatsioone, arutas vahekohtutega seonduvaid küsimusi oma korralisel istungil 11.05.2016. Juhatus pidas äärmiselt oluliseks, et vahekohtute süsteem ning sealjuures Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohtu menetlus oleks efektiivne, kiire ning õiguskindel, sest need on peamised ootused, mida ettevõtjad vahekohtule esitavad. Kaubanduskoja juhatuse ühtsel hinnangul ei vasta Justiitsministeeriumi idee, allutada kõik alaliselt tegutsevate vahekohtute otsused kohtulikule tunnustamisele, vahekohtute peamisele eesmärgile, mille kohaselt õigusselgus vaidluses peab saabuma kiiresti ning olema viivitusteta ka täitmisele pööratav, kui pooled on selles nii kokku leppinud. Vahekohtu menetluse valimine peab pooltele olema teadlik ja vabatahtlik valik nii nagu see ka täna on ning sellisel juhul peab lepingu pooltel olema võimalus eeldada sedagi, et otsus, mis vahekohtus tehakse on täidetav ilma täiendavate menetlusteta, sh riikliku kohtu tunnustamiseta. Igal juhul peab otsuse täitmine olema võimalik ilma tunnustamiseta juhul, kui lepingu poolteks on juriidilised isikud, kuid arvestades juba jõustunud muudatusi, mis puudutavad vahekohtumenetlusi, kus üheks pooleks on tarbija, ei näe me enam probleeme ka seal. Tuleb sealjuures meeles pidada, et ka täna on vahekohtute poolt tehtud otsuseid võimalik tavakohtus tühistada, kui pooled leiavad, et vahekohtumenetlus</p>	<p>või teda pole sellesse üldse kaasatud (nt nn <i>pocket arbitration</i> olukorrad).</p> <p>Eelnõusse lisatakse uus säte, mille kohaselt ei pea Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arbitraažikohtu lahendeid kohtu poolt täidetavaks tunnustama, vaid arbitraažikohtu lahend on sundtäidetav kohe pärast selle jõustumist. Vastavas osas täiendatakse ka seletuskirja.</p>
---	--

	<p>on olnud õiguspäratu. Kaubanduskoja juhatus leidis samuti, et vahekohtumenetlust kasutavate poolte huvides ning arvestades vajadust tagada selgus alalise vahekohtu instituudi defineerimise osas, on aktsepteeritav mõningane halduskoormuse suurenemine alalistele vahekohtute pidajatele, mis võib seisneda näiteks perioodilises aruandluses, mis omakorda aitab kaasa vahekohtute pidamise läbipaistvusele ning aitab ka lepingu pooltel teha läbimõeldud otsuseid vahekohtute valikul.</p> <p>Olles pidanud üle 25 aasta Eestis alalist vahekohut ja omades pidevat tagasisidet vahekohut kasutatavalt isikutelt, leiame, et kõigi otsuste tavakohtus tunnustamisega kaovad vahekohtu peamised eelised.</p>		
2.	<p>Seetõttu, kuigi eelnõus seda välja ei toodud, võivad vastavad muudatused majanduslikult mõjutada ka Kaubanduskoja juures olevat ja ka teisi alaliselt, kuid mitte eriseaduse alusel tegutsevaid vahekohtuid. See asjaolu on Eelnõu seletuskirjas jäänud meie hinnangul ilma igasuguse tähelepanuta.</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	<p>Menetluskord, mille kohaselt tuleb Eesti vahekohtu (mis pole seaduse alusel moodustatud) tehtud otsused täidetavaks tunnistada, kehtib alates 20.04.2016 (Riigikohtu otsus asjas nr 3-2-1-142-15). Seega ei saabu sellist väidetavat mõju eelnõuga, vaid selline mõju on juba saabunud Riigikohtu otsusega. Seetõttu puudub vajadus vastavat asjaolu seletuskirjas kajastada.</p>
3.	<p>Eeltoodust tulenevalt teeme Justiitsministeeriumile ettepaneku kehtestada vastav vahekohtu otsuste täidetavaks tunnistamise nõue vaid vaidlustes, kus üheks osapooliks on tarbija kui nõrgem osapool. Samal ajal vaidlustes, kus pooliks on juriidilised isikud või füüsilised isikud, kes on teinud tehingu seonduvalt iseseisva majandus- või kutsetegevuse korraldamisega, kui äris võrdsete poolte vahel, kes on otsustanud vahekohtus vaidluse lahendada, säiliks praegune regulatsioon. Teisisõnu ei lisanduks juriidiliste isikute vaidluste korral vahekohtu otsuse igakordset täidetavaks tunnistamist ja otsused jääksid ikka otse sundtäidetavaks.</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	<p>Regulatsioon, millega kehtestada tarbija ning juriidilise isiku kohta tehtud vahekohtu otsuse täidetavuse kohta erinevad menetlusreeglid, pole kooskõlas New Yorgi 10.06.1958 aasta konventsiooni art-ga 3. Vastavad selgitused on esitatud Eesti Tööandjate Keskliidu ettepaneku nr 2 JM seisukohas.</p> <p>Nagu Eesti Tööandjate Keskliidu ettepaneku nr 1 JM seisukohas on selgitatud, siis vahekohtu otsuse täidetavaks tunnistamise keskmine menetlusaeg on Pärnu Maakohtus 68 päeva. See ei pikenda juriidilise isiku jaoks menetlust märkimisväärselt. Samuti ei lahendata täidetavaks tunnistamise menetluses asja sisuliselt, vaid tegemist on pigem formaalse menetlusega, mistõttu puudub vajadus advokaadi kaasamiseks menetlusse.</p>

	<p>Teatavasti on vahekohtute läbipaistvuse ning õiglase menetluse ja otsuste probleem tõusetunud eelkõige just tarbijavaidluste puhul, kuid mitte juriidiliste isikute vaheliste vaidluste puhul. Seega äriühingud, kui võrdsed pooled, kes on otsustanud vahekohtus vaidluse lahendada, võiksid saada seda teha siiski nii kiiresti kui võimalik ja ilma nõudeta, et peaks hakkama veel tavakohtus otsuseid tunnustama, mis lisab kindlasti oluliselt nii aja- kui rahakulu (üldjuhul tuleb kohtumenetlustes kasutada advokaate). Vahekohtu otsuste täidetavaks tunnustamise nõude kehtestamisel vaid tarbijavaidlustele säilib juriidiliste isikute vaidlustes peamine argument, miks ettevõtjad arbitraažimenetlust vabatahtlikult valivad – lahendi saamine on kiirem ja on seetõttu neile odavam. Kohtuliku täidetavaks tunnustamise kaudu kaoks aga eelnimetatud argument ning vahekohtumenetluses ja sealt saadud otsuse täitmine muutub ettevõtjate jaoks aeganõudvamaks ja kulukamaks. Lisaks on hinnatud, et otsuse tunnustamise menetlusele võib aega kuluda keskmiselt 4-6 kuud. Samas, võrdlusena võib tuua, et Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohtus on vaidluse lahendamiseks ette nähtud kuus kuud, mis võib küll eelmenetluse tõttu reaalselt pikemaks osutuda, kuid kui sellele lisada veel täiendavalt otsuse täidetavaks tunnustamise menetluseks kuluv aeg, siis on ilmne, et ettevõtjal kaob motivatsioon vahekohut valida. Seega oleks meie hinnangul igati asjakohane säilitada vähemalt juriidiliste isikute vaidlustes tehtud otsuste osas senine regulatsioon.</p>		
4.	<p>Tagamaks aga alaliste vahekohtute usaldusväärsust ja läbipaistvust pakume ühe lahendusena, et Justiitsministeeriumi veebilehel avaldatakse alaliselt tegutsevate vahekohtute nimekiri, millele on</p>	<p>Mittearvestatud/ selgitatud</p>	<p>Sellise nimekirja avaldamine ei taga täielikult seadustiku muutmise eesmärki, kuivõrd üksiklahendeid eraldi ei kontrollita. Samuti ei saa pidada New Yorgi 10.06.1958 aasta konventsiooni art-ga 3 kooskõlas olevaks olukorda, kus alalise vahekohtu otsuse</p>

<p>lisatud ka lisainformatsioon konkreetse vahekohtu, selle menetluse ja muu kohta, mis võiks vahekohtu tegevuse läbipaistvuse mõttes oluline olla. Justiitsministeerium avaldaks vahekohtutelt saadud informatsiooni oma kodulehel, kontrollimata sealjuures informatsiooni õigsust. Seega jääks Justiitsministeeriumile vaid andmete avaldaja roll, järelevalvet andmete õigsuse üle teostama ei peaks. Selline andmete avaldamine annaks vahekohtu valivatele ettevõtjatele informatsiooni vahekohtu ja selle tegevuse kohta, et hinnata vahekohtu usaldusväärsust ja tegevuse läbipaistvust ning seejärel otsustada, kas allutada võimalik lepingust tulenev vaidlus konkreetsele vahekohtule või mitte. Sellest tulenevalt võiks meie hinnangul alaliselt tegutsevate vahekohtute nimekiri sisaldada järgmist: vahekohtu nimetus, reglement, omanik(e) ja juhtorgani liikmete nimed ning informatsioon tehtud lahendite kohta, näiteks mitu lahendit on kokku tehtud ja kui palju on protsentuaalselt lahendeid kohtus hiljem tühistatud (adekvaatse ülevaate saamiseks näiteks kolme aasta lõikes). Enamik sellisest informatsioonist on võimalik avaldada ka viidetena vahekohtu kodulehtedele, mis iseenesest mõistetavalt peaks avalikult tegutseval alalisel vahekohtul olemas olema. Alaliselt tegutsevate vahekohtute nimekirja avaldamine lahendaks küsimuse ka seoses hiljutise Riigikohtu otsusega, kus leiti, et sellise nimekirja puudumine välistab kohtutäituril täitemenetluse alustamise vahekohtu otsuse täitmiseks.</p>		<p>täidetavusele on ette nähtud oluliselt leebemad reeglid võrreldes konventsiooniosalise vahekohtu lahendi täidetavuse reeglitega (vt seletuskirja p 2.1. ja 3.1.1. ning Eesti Tööandjate Keskliidu arvamuse p 1 JM selgitust).</p>
<p>5. Alternatiivina peame võimalikuks ka varianti, kus alalise vahekohtu pidaja allutatakse teavitamiskohustusele ning oluline informatsioon tema tegevuse ja läbipaistvuse hindamiseks avaldatakse majandustegevuse registris. Oleme veendunud, et kumbki lahendus</p>	<p>Mittearvestatud/ selgitatud</p>	<p>Ka selline lahendus ei täidaks täielikult regulatsiooni muutmise eesmärki ning seda ei saa pidada kooskõlas olevaks New Yorki 10.06.1958 aasta konventsiooni art-ga 3 (vt JM eelmist selgitust ning seal viidatut).</p>

	<p>ei suurenda põhjendamatult institutsioonide halduskoormust, kes soovivad pidada alaliselt tegutsevat vahekohtu. Samas oleks mõlemal juhul täidetud nõuded, mis annaksid kohtutäituritele võimaluse veenduda, kas sundtäitmisele esitatud otsus on tehtud alalise vahekohtu poolt või mitte. Seega saaks lahendatud täna Riigikohtu poolt viidatud probleem, mille järgi ei ole võimalik üheselt tuvastada, milline vahekohtus tegutseb alaliselt ja mille otsus saaks jääda otse sundtäidetavaks.</p> <p>Leiame, et kumbki viidatud lahendustest ei tooks kindlasti kaasa selliseid kulusid nagu Eelnõus kavandatud vahekohtu otsuste kohtus tunnustamise nõue ning aitaks seejuures säilitada vahekohtult eeldatud ja tegutsemiseks vajalikud põhimõtted.</p>		
6.	<p>Ühtlasi märgime, et eelnõu seletuskirjas on meie hinnangul ekslikult pööratud muudatustega kaasnevate kulude puhul tähelepanu vaid tunnustamismenetluse otsekuludele. Kindlasti väheneks muudatuste jõustumisel üldine vahekohtutes lahendatavate vaidluste hulk, mis lahendatakse edaspidi tavakohtus. Kuna majandusvaidluste lahendamine on tavakohtus enamasti üks pikema kestusega ja osapooltele suuremate kuludega, tuleb ka sellega Eelnõu mõjude hindamisel arvestada.</p>	Mittearvestatud	Vt JM selgitust Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ettepanekule nr 2.
7.	<p>Kokkuvõtteks ei toeta kaubanduskoda kõigi vahekohtu otsustele ühtse kohtu poolt täidetavaks tunnustamise nõude seadmist, vaid kõiki asjaolusid arvesse võttes, tuleks vähemalt juriidilistele isikutele ja füüsilistele isikutele, kes on teinud tehingu seonduvalt iseseisva majandus- või kutsetegevuse korraldamisega, kui võrdsetele osapooltele, võimaldada kasutada seni kehtinud viisi vahekohtu otsuste täitmiseks. Nii oleks ettevõtjatele tagatud see, mida nad vaidluse osapooltena vahekohtutelt tavapärase</p>	Mittearvestatud	Vt eelnevaid JM selgitusi Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ettepanekutele.

	<p>kohtutee asemel oma vaidlusi vahekohtumenetlusele allutades ootavad.</p> <p>Kaubanduskoda teeb ettepaneku muuta eelnõus sisalduvat ettepanekut TsMS § 753 lõike 1 osas ning mitte tunnistada lõike 1 teist lauset kehtetuks, vaid sõnastada see järgmiselt: „Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu menetluses tehtud otsust tunnustatakse ja täidetakse kohtu poolt tunnustamata ja täidetavaks tunnustamata, välja arvatud tarbijalepingust tulenevas vaidluses tehtud otsuse osas.</p>		
Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohus			
1.	<p>Vahekohtumenetluse regulatsiooni muutmisel tuleks rakendada tervikuna VTK variandi 2 ning samuti variandi 1 punkte 2-6, kuid mitte rakendada variandi 1 punkti 1.</p> <p>Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu menetluses tehtud vahekohtu otsuse täitmiseks selle kohtu poolt tunnustamise ja täidetavaks tunnustamise nõude kehtestamine muudaks oluliselt 1991-2006 ETKK Arbitraažikohtu ja 2006 kuni käesoleva ajani kõigi alaliselt tegutsevate vahekohtute otsuste sundtäitmisele seatud korda, mis nägi ette võimaluse kohtulikuks kontrolliks vahekohtu otsuse tühistamise menetluse näol (mida näeb ette ka New-Yorgi Konventsioon), kuid selle menetluse lõppemisel või mittekasutamise korral võimaldas kiirelt ja efektiivselt sundtäita vahekohtu otsust. Sellega loodi olukord, mis on alates 1991 aastast soodustanud vaidluste vahekohtutes lahendamist, luues sellega isikutele alternatiivse võimaluse vaidluste lahendamiseks, millega on kaasnenud samal ajal ka riikliku kohtusüsteemi koormuse vähenemine vahekohtutes lahendatud vaidluste võrra.</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	Variandi 2 ning variandi 1 p-de 2-6 rakendamise tagajärjel tuleks luua alalise vahekohtu loomise piirangud, kuid samas jääks kehtima nõue, et alaliselt tegutsevate vahekohtute lahendid tuleb nende täitmiseks kohtu poolt täidetavaks tunnistada (VTK variandi 1 p 2). Meie hinnangul puudub aga vajadus luua alalise vahekohtu loomise piirangud, kui siseriikliku vahekohtu lahend tuleb kohtus nagunii täidetavaks tunnistada, kuivõrd kohus saab täidetavaks tunnustamise menetluse raames kontrollida vahekohtumenetluse loomise aspekte (TsMS § 751 lg-d 1 ja 2).
2.	Seletuskirja kohaselt on	Arvestatud	Nõustume, et eesmärgipüstites tuleks

<p>vahekohtumenetluse regulatsiooni muutmise eesmärk saavutada olukord, kus seadusevastase ja pahatahtliku vahekohtu lahendi tegemise võimalus oleks minimaalne või sellise lahendi täitmise takistamine ei sõltuks üksnes sellele kostja aktiivsest õiguskaitsevahendite kasutamisest, kelle suhtes alalise vahekohtu lahend tehti. Samuti on muudatuste eesmärk viia regulatsioon vastavusse Riigikohtu praktikaga.</p> <p>Seletuskirjas märgitud eesmärgid on püstitatud õigesti, kuid nende vahel valiku tegemine (kasutatud on sõna „või“) on vale. Eesmärgiks tuleks seada seadusevastase ja pahatahtliku vahekohtu lahendi tegemise võimaluse maksimaalne minimeerimine, mis olekski võimalik VTK variandi 2 rakendamise korral. Kuna väga paljudes ühiskondlik-majandusliku arengu poolest Eestiga sarnastes Ida-Euroopa riikides on alaliselt tegutsevate vahekohtute asutamine ja tegevus riiklikult piiritletud ja kontrollitav (vastavale uurimistööle on seletuskirjas viidatud, samuti hakati rakendama vastavaid piiranguid ka Lätis alates 01.01.2015. a.), on otstarbekas ja põhjendatud sama mudelit kasutada ka Eestis. Sellise süsteemi rakendamisel loodaks ka tegelik alaliste vahekohtute legaaldefiniitsioon, mis käesoleval ajal puudub.</p> <p>Teise valikuna seletuskirjas märgitud eesmärk „või sellise lahendi täitmise takistamine ei sõltuks üksnes sellele kostja aktiivsest õiguskaitsevahendite kasutamisest, kelle suhtes alalise vahekohtu lahend tehti“ ei enneta ega hoi ära seadusevastase ja pahatahtliku vahekohtu lahendi tegemist. Kui alaliselt tegutsev vahekohus on võimalik asutada ainult poolte võrdsust ja seaduslikkust tagava asutamise protseduuriga, reglemendiga ja vahekohtunike nimekirjaga, siis igal juhul on ka seadusevastase vahekohtu</p>	<p>osaliselt / selgitatud</p>	<p>kasutada sõna „või“ asemel „ning“. Seletuskirja on muudetud.</p> <p>Leiame, et variandi 1 rakendamine tagab kõige efektiivsemalt eelnõu eesmärgi saavutamise, kui võrd läbi üksiklahendite täidetavuse eelduste kontrolli on võimalik vältida pahatahtlike ning seadusevastaste lahendite sundtäitmisele esitamist. Sellel põhjusel ei lahendaks variant 2 praktikas esinevaid probleeme. Samuti pole variant 2 kooskõlas New Yorgi 10.06.1958 aasta konventsiooni artiga 3 (vt seletuskirja p 2.1. ja Eesti Tööandjate Keskliidu arvamuse p 1 JM selgitust).</p> <p>Teisena nimetatud eesmärgi osas selgitame, et läbi õiguskaitsevahendite kasutamise peab oleme tagatud riiklik kontroll vahekohtute tegevuse üle. Seega peaksid tõhusad õiguskaitsevahendid aitama vältida pahatahtlike ning seadusvastaste vahekohtu lahendite tegemist.</p> <p>Vahekohtu atraktiivsuse kohta vt Eesti Tööandjate Keskliidu ettepaneku nr 1 JM selgitust ning advokaadi kaasamise kohta Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ettepaneku nr 3 JM selgitust.</p>
--	-------------------------------	---

	<p>otsuse tegemise korral igal juhul poolel võimalik õigeaegselt esitada vahekohtu tühistamise avaldus (TsMS § 751), millele järgneva kohtuliku kontrolli käigus ebaseaduslik vahekohtu otsus tühistatakse ja seda sundkorras täita ei saa.</p> <p>Variandis 1 ettenähtud alaliselt tegutseva vahekohtu menetluses tehtud vahekohtu otsuse täitmiseks selle kohtu poolt tunnustamise ja täidetavaks tunnustamise nõude kehtestamine koormaks vahekohtu menetlust täiendava kohustusliku kohtumenetluse etapiga, mis vähendaks vahekohtute atraktiivsust, sest suurendaks poolte finants-ja ajakulu vahekohtu menetlusele (sest üldjuhul esitab üks pool kõikvõimalikud, sh mitteasjakohased, argumendid vahekohtu otsuse tunnustamise vastu ning nendele peab teine pool vastama ning see toimub valdavas enamuses advokaadi vahendusel). Juba täna on võimalikud järgmised Eestis alaliselt tegutsevate vahekohtute vahekohtumenetluse kohtuliku kontrolli vormid: vahekohtu kokkuleppe kehtivuse tuvastamine (TsMS § 423 lg 1 p 6); vahekohtu pädevuse kohta tehtud vaheotsuse muutmine (sisuliselt tühistamine) (TsMS § 630 lg 6); vahekohtu otsuse tühistamine (TsMS § 751). Nendele lisanduks VTK variandi 1 punkti 1 rakendamise korral neljas kohtulik menetlus.</p>		
3.	<p>Kuna kõik nn „pocket arbitration“-ga seotud probleemid on tekkinud seoses tarbijalepingutega, siis ei ole vajalik muude kommertslepingutega seotud vaidlustes tehtud vahekohtu otsuste sundtäitmisele täiendavate nõuete seadmist. Juba täna tuleb tarbijatega sõlmitud vahekohtumenetluse kokkulepete puhul arvestada VÕS-i tüüptingimuste regulatsiooniga, samuti ei ole lubatud alates 01.07.2015. a. sõlmida vahekohtu kokkulepet tarbijakrediidilepingust tulenevas</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	<p>Kui Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraazikohtu ettepanek on see, et vahekohtu otsuse täidetavuse reeglites tuleb eristada tarbijaid ning juriidilisi isikuid, siis selline regulatsioon poleks kooskõlas New Yorgi 10.06.1958 aasta konventsiooni art-ga 3 (vt Eesti Tööandjate Keskliidu ettepaneku nr 2 JM seisukohta).</p>

	<p>vaidluses. VTK variandi 1 punktides 2-6 märgitud abinõude rakendamisel leiab tarbija piisava kaitse võimalike ebaseaduslike vahekohtu otsuste vastu. Variandi 1 punktis 1 märgitud nõude seadmine vähendaks eelkõige äriühingute huvi sõlmida vahekohtu kokkuleppeid, milline tendents ei oleks kooskõlas Euroopa Liidus kehtestatud suunisele arendada vaidluste alternatiivsete lahendamise võimalusi.</p>		
4.	<p>Tekkinud probleemide kordumist ei taga ka eelnõu seletuskirjas märgitu, et „kuna pooltel on lepinguvabadusest tulenevalt võimalik allutada oma vaidlus neile sobivale vahekohtule, tuleb vahekohtul tagada oma klientidele täidetavuse tingimustele vastav menetlus ning vajalike asjaolude tõendamine, vastasel korral ei oleks vastav vahekohus tulevikus vaba turu tingimustes tugevas positsioonis“. Kahjuks teeksid uued korduvad probleemid poolte võrdsel kohtlemisel ja poolte teavitamisel vahekohtu menetluses suurt kahju vahekohtute üldisele mainele Eestis, mistõttu on eelistatum ja efektiivsem ennetada võimalike probleemide kordumist avalikõiguslike piirangute kehtestamisega alaliselt tegutsevate vahekohtute tegevusele.</p> <p>Ei saa nõustuda seletuskirjas märgituga, et „samuti on muudatuste eesmärk viia regulatsioon vastavusse Riigikohtu praktikaga“. Nimetatud lahend nr 3-2-1-142-15 ei märgi vajadust kehtestada vahekohtu otsuse täitmiseks selle kohtu poolt tunnustamise ja täidetavaks tunnistamise nõuet nendel põhjendustel, mis on tinginud eelnõu väljatöötamise (probleemid ebaseaduslike vahekohtu otsustega tarbijaga sõlmitud vahekohtu kokkuleppe korral), vaid ainult põhjusel, et kohtutäituril puudub täna võimalus kontrollida alaliselt tegutseva vahekohtu staatust, kuna</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	<p>Seletuskirjast esimesena tsiteeritud lõik puudutas mh otsustust jätta eelnõust välja vahekohtu materjalide säilitamise kohustus. Meie hinnangul ei sea sellise kohustuse mitte sätestamine pooli ebavõrdsesse olukorda, jääme seletuskirja p-s 2.1. toodud seisukoha juurde.</p> <p>Täpsustame, et eelnõu ettevalmistajad pole eelnõu koostamisel ja eesmärgi püstitamisel lähtunud vaid kõnealusest Riigikohtu lahendist (vt seletuskirja p 2.1.). Eelnõu eesmärgiks on ka minimeerida seadusevastase ja pahatahtliku vahekohtu lahendi tegemise võimalust ning et sellise lahendi täitmine ei sõltuks vaid kostja aktiivsusest õiguskaitsevahendi kasutamisel. Eelnõu ettevalmistajad on analüüsinud praktikas tekkinud probleemi, kaalunud erinevaid lahendusvariante (sh avalik-õiguslike piirangute sätestamist vahekohtutele) ning uurinud teiste riikide asjakohast praktikat. Põhjaliku analüüsi, kaalumise tulemusel ning huvigruppide ärakuulamise järgselt on eelnõu ettevalmistajad jõudnud järeldusele, et just variant 1 tagab kõige efektiivsemalt eelnõu peamise eesmärgi saavutamise.</p>

	alaliselt tegutsevate vahekohtute nimekirja ei avaldata.		
5.	<p>Arvestades eeltoodud kaalutlusi teeb EKTK Arbitraažikohus teeb järgmised ettepanekud seaduseelnõu kohta:</p> <p>1. Toetada VTK variandi 1 punktide 2-6 esitamist, kuid mitte toetada punkti 1 esitamist.</p> <p>2. Lisada VTK variandi 2 alljärgnevad põhimõtted kehtivasse seadusesse:</p> <p>2.1. Kehtestada alaliselt tegutseva vahekohtu asutamisele ja tegevusele järgmised avalik-õiguslikud piirangud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lubada asutada alaliselt tegutsev vahekohus kas seaduse alusel või selliselt, et vahekohtu pidajaks võib olla vähemalt üks Eesti ettevõtjate üleriigiline ühendus, (vahekohus on ühenduse struktuuriüksuseks), kellel on vähemalt 50 liiget; või vahekohtu pidajaks võib olla mittetulundusühing, kelle liikmeks peab olema vähemalt üks juriidilisest isikust Eesti ettevõtjate üleriigiline ühendus, kellel on vähemalt 50 liiget; - alaliselt tegutseva vahekohtu reglement peab vastama seadusele ja headele kommetele, tagades muuhulgas poolte võrdse kohtlemise; - lubada olla vahekohtunikuks ainult vähemalt magistrikraadiga, kriminaalkorras karistamata ja laitmatu reputatsiooniga isikutel; - alaliselt tegutseva vahekohtu pidajal peab olema kohustuslik vastutuskindlustus. <p>2.2. Anda Justiitsministeeriumile õigus anda välja tegevusluba, mille andmise korral lülitatakse vahekohus alaliselt tegutsevate vahekohtute avalikult kättesaadavasse nimekirja.</p> <p>2.3. Anda Justiitsministeeriumile õigus hinnata alaliselt tegutseva vahekohtu asutamisele ja tegevusele kehtivate avalik-õiguslike piirangute</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	Vt Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohtu arvamustele esitatud eelnevaid JM selgitusi.

	<p>täitmist ja vajaduse korral mitte lülitada vahekohut alaliselt tegutsevate vahekohtute nimekirja.</p> <p>Sealjuures on oluline rõhutada, et väljapakutud kaks varianti ei ole „põhimõtteliselt erinevad“, vaid üksteist täiendavad – variant 1 lahendab võimalikud probleemid tarbijalepingutega ning variant 2 sätestab vajaliku regulatsiooni alaliselt tegutsevate vahekohtute asutamiseks ja tegevuseks.</p>		
6.	<p>3. Juhul, kui Justiitsministeerium ei pea võimalikuks nõustuda punktides 1 ja 2 esitatud seisukohtadega, teeb EKTK Arbitraažikohus alljärgneva alternatiivse ettepaneku.</p> <p>Kuna mõningate vahekohtute õiglase menetluse probleem on tõusetunud eelkõige tarbijavaidluste puhul, puudub vajadus seada vahekohtu otsuse tunnustamise nõue juriidiliste isikute või füüsiliste isikute, kes on teinud tehingu seonduvalt iseseisva majandus- või kutsetegevuse korraldamisega, vahel tehtud tehingutest tulenevates vaidlustes tehtud otsuste suhtes.</p> <p>Seetõttu teeb EKTK Arbitraažikohus ettepaneku muuta eelnõus sisalduvat ettepanekut Tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 753 lõike 1 osas ning mitte tunnustada lõike 1 teist lauset kehtetuks, vaid sõnastada see järgmiselt: „Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu menetluses tehtud otsust tunnustatakse ja täidetakse kohtu poolt tunnustamata ja täidetavaks tunnustamata, välja arvatud tarbijalepingust tulenevas vaidluses tehtud otsuse osas.“</p>	Mittearvestatud	Vt JM selgitust Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohtu arvamuse nr 3 osas.
7.	<p>EKTK Arbitraažikohus teeb samuti ettepaneku arutada uuesti justiitsministri nõukojas alaliselt tegutsevate vahekohtute asutamise ja tegevuse korraldamise põhimõtteid.</p>	Arvestatud	Kohtumised toimusid 17.10.2016 ja 25.05.2017 Justiitsministeeriumis.
<p>Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda</p>			

1.	Eeltooduga seonduvalt saatis Justiitsministeerium 05.10.2015 Kojale tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks vahekohtumenetlust puudutavate seaduste muutmise eelnõu väljatöötamiskavatsuse. Koda esitas Justiitsministeeriumile 30.10.2015 seisukoha VTK osas. Koda annab teada, et jääb seni esitatud seisukoha juurde (VTK-le esitatud seisukohas toetas koda alaliselt tegutsevatele vahekohtutele avalik-õiguslike piirangute kehtestamist).	Mittearvestatud	Vt Eesti Töandjate Keskliidu arvamusele nr 1 esitatud JM selgitust.
Notarite Koda			
1.	Notarite Koda toetab eelnõu eesmärke ning kaasnevaid muudatusi.	Teadmiseks võetud	
2.	Samas meenutame, et 24.04.2014 Teile saadetud kirjas (nr 4-1/88-1), milles avaldasime arvamust tsiviilkohtumenetluse seadustiku, võlaõigusseaduse ja tsiviilseadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõuga kavandatavate muudatuse kohta, palusime kaaluda alaliste vahekohtute pädevuse säilitamist tarbijavaidluste lahendamiseks. Lisaks viitame 21.11.2014 saadetud vahekohtute tegevust puudutavale arvamuskirjale (nr 4-1/241-1), milles esitasime seisukoha eluruumi üürivaidluste vahekohtus lahendamise võimaluse kohta. Oleme jätkuvalt seisukohal, et Notarite Koja vahekohtus oleks tagatud nii tarbijavaidluste kui eluruumi üürivaidluste lahendamisel sõltumatus ja osapoolte huvide ning õiguste igakülgne kaitse. Loodame, et eelnõu väljatöötamisel kaalute ühtlasi ka meie varasemaid ettepanekuid.	Arvestatud	Eelnõud ja seletuskirja täiendatud eluruumi üürivaidluste lahendamise osas. Tarbijavaidluste lahendamine on täna Notarite Koja vahekohtus võimalik, kuid järgida tuleb TsMS § 718 lg 2 p-s 3 sätestatud piirangut.
Välisministeerium			
1.	Välisministeerium kooskõlastab eelnõu.	Teadmiseks võetud	
Sotsiaalministeerium			
1.	Kooskõlastame tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Eestis alaliselt tegutsevate vahekohtute otsuste täidetavaks tunnistamise	Teadmiseks võetud	

	menetluse loomine) eelnõu märkusteta vaikumisi.		
Siseministerium			
1.	Teavitati, et Siseministeriumil ei ole märkusi tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Eestis alaliselt tegutsevate vahekohtute otsuste täidetavaks tunnistamise menetluse loomine) eelnõu kohta.	Teadmiseks võetud	
2.	<p>Samas palume kaaluda võimalust, kuna kohtumenetluse seadustikke muudetakse, täiendada eelnõu § 2 uue punktiga 4, muutes vastavalt järgmiste punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:</p> <p>4) paragrahvi 246 täiendatakse lõikega 11 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(11) Kui kohtuotsusega mõistetakse rahasumma välja riigiasutuselt või kohaliku omavalitsuse üksuselt, tuleb kohtuotsus täita hiljemalt 30 päeva jooksul otsuse jõustumisest alates, välja arvatud juhul, kui otsus kuulub viivitamatule täitmisele või otsus näeb ette teistsuguse tähtaja.“;</p> <p>Antud muudatusettepanek on otseselt seotud Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi <i>PPA</i>) probleemidega haldusastajades tehtud kohtulahendite täitmisega. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (edaspidi <i>TsMS</i>) § 461 lõike 1 kohaselt täidetakse kohtuotsus pärast jõustumist, välja arvatud juhul, kui kohtuotsus kuulub viivitamatule täitmisele. Sama paragrahvi teises lõikes on sätestatud Eesti Vabariigile ja kohaliku omavalitsuse üksusele kohalduv erisus – kui otsuse kohaselt on võlgnikuks Eesti Vabariik või kohaliku omavalitsuse üksus, tuleb kohtuotsus täita hiljemalt 30 päeva jooksul otsuse jõustumise ajast alates, välja arvatud juhul, kui otsus kuulub viivitamatule täitmisele või otsus näeb ette teistsuguse tähtaja.</p> <p>Halduskohtumenetluse seadustikus (edaspidi <i>HKMS</i>) analoogne tähtaeg puudub, seega kuulub kohtuotsus</p>	Mittearvestatud/ selgitatud	Tegemist ei ole vahekohtumenetlust puudutava ettepanekuga. Praeguse eelnõuga täiendavaid teemasid ei avata. Ettepanek on edastatud halduskohtumenetluse alase õigusloomega tegelevatele ametnikele.

<p>täitmisele kohe pärast selle jõustumist. HKMS § 168 lõike 1 kohaselt võib kohus kaebuse rahuldamisel määrata otsuse resolutsioonis kindlaks otsuse täitmise tähtaja või muud olulised otsuse täitmise tingimused, tagades menetlusosalistele õiguse esitada selles küsimuses oma seisukoht. HKMS § 246 lõige 1 sätestab, et kohtulahend täidetakse pärast jõustumist ning kohus võib kohtuotsuse täitmiseks määrata tähtaja, mis hakkab kulgema kohtuotsuse jõustumisest. Seega on kohtuotsusega vabatahtliku täitmise tähtaja andmine põhimõtteliselt ka kehtiva õiguse kohaselt võimalik, kuid see eeldaks iga kord eraldi taotluse esitamist ning taotluse rahuldamine/mitterahuldamine sõltuks kohtunikust.</p> <p>Jõustunud kohtuotsus on täitedokument ning kui kohtulahendis ei ole otsuse täitmise tähtaega määratud, on sellega võimalik kohe pärast kohtulahendi jõustumist pöörduda kohtutäituri poole. PPA soovib kohtuotsuseid vabatahtlikult täita, kuid kuna selleks on vaja jõustunud kohtulahendit ja makse tegemine toimub Riigikassa kaudu, siis võtab see üldjuhul vähemalt mõned tööpäevad aega. Selle aja jooksul jõuab aga kaebaja kohtutäiturile täitmisavalduse esitada. PPA-l on praktikas olnud viimasel ajal juhtumeid, kus isik on kohe pärast kohtulahendi jõustumist esitanud kohtutäiturile avalduse täitemenetluse läbiviimiseks. Samas on isikud olnud teadlikud, et PPA kavatses kohtuotsuse vabatahtlikult täita ja on seda ka juba tegema asunud. Lisaks märgime, et kui menetluse käigus ei ole kaebaja avaldanud kontonumbrit, kuhu väljamõistetud summa tasuda, siis ka nende andmete järelepärimine ja vastuse saamine võtab omakorda aega. Ka siin sõltub vajaliku teabe saamise kiirus osaliselt</p>		
--	--	--

<p>kaebajast endast – kui kiiresti ta pangakonto andmed edastab. Seega juhtudel, kui kohtuotsuses ei ole eraldi märgitud täitmise tähtaega, puudub halduskohtumenetluses tehtud kohtulahendite puhul riigiasutusest vastustajal kindlustunne, et kohtuotsus on võimalik täita vabatahtlikult ning et sellega ei kaasne kohtutäituri tasu ega täitekulude maksmise kohustust. Selle võimalikkus sõltub üksnes kaebaja tahtest.</p> <p>Oleme seisukohal, et ei ole põhjendatud ega ka otstarbekas, et tsiviilkohtumenetluses on vabatahtliku täitmise tähtaeg (30 päeva) riigi puhul seaduse tasemel sätestatud, aga halduskohtumenetluses mitte. Sõltumata sellest, et tsiviilkohtumenetluses on menetlusosaliseks Eesti Vabariik ja halduskohtumenetluses konkreetne riigiasutus, on nii tsiviilkohtumenetluses kui ka halduskohtumenetluses sisuliselt menetlusosaliseks riik. Seetõttu jääb selgusetuks, miks tsiviilasjades tehtud kohtulahendite puhul on riigi suhtes täitemenetluse algatamise võimalusi piiratud, kuid haldusajades tehtud lahendite puhul mitte. Seega palume kaaluda antud muudatuse lisamist</p>			
Tarbijakaitseamet			
1.	<p>Vahekohtumenetluse regulatsiooni peamise muudatusena ühtlustatakse Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu ja muude vahekohtute otsuste tunnustamise ja täidetavaks tunnustamise nõue ning luuakse kohustus, mille kohaselt tuleb kõigi Eestis tegutsevate vahekohtute otsused täidetavaks tunnustada. Eelnõuga loodava menetluse kohaselt saab Riigikohus küsida oma menetluses olevas asjas Euroopa Inimõiguste Kohtult nõuandvat arvamust.</p> <p>Tarbijakaitseamet on seisukohal, et vahekohtumenetluse regulatsiooni muutmine on äärmiselt vajalik ja oluline, kuivõrd senine õiguslik</p>	Teadmiseks võetud	

<p>regulatsioon ei ole tarbija kui lepingu nõrgema osapoole õiguste ja huvide seisukohalt piisavalt tõhus.</p> <p>Nimelt asjaolu, et Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu otsused on TsMS § 753 lg 1 teise lause ja TMS § 2 lg 1 p 6 kohaselt täidetavad ilma kohtulikku kontrolli läbimata, võib tarbijate õigusi ja huve oluliselt kahjustada. Vahekohtumenetluses ei pruugi asja lahendav organ arvesse võtta tarbijate kaitseks kehtestatud norme, samuti ei ole välistatud, et menetluses rikutakse erapooletuse või võrdse kohtlemise põhimõtet. Ka menetluses tehtud otsuse kvaliteet võib tarbijaõiguste seisukohalt olla küsitav.</p> <p>Paraku ei ole haruldane, et tarbija, kes allkirjastab kokkuleppe vaidluse lahendamiseks vahekohtus, ei saa sisuliselt aru, millised erisused on vahekohtumenetluse ja kohtumenetluse vahel. Tarbijad võivad ka peale sellise nõusoleku andmist olla passiivsed ehk sisuliselt ei esita omapoolseid seisukohti ega vastuväiteid menetluses, ei osale istungil, ei reageeri teadetele, taotlustele jne, mistõttu ka vahekohtu otsus võib tugineda suuresti vaid kaupleja poolt väidetule ja olla tarbija suhtes ebaõiglane.</p> <p>Samuti ei pruugi tarbijad olla teadlikud, et TsMS § 753 lõike 1 teise lause kohaselt Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu menetluses tehtud otsust tunnustatakse ja täidetakse kohtu poolt tunnustamata ja täidetavaks tunnustamata. Kuna on teatud hulk tarbijaid, kes paraku ei suuda ise oma õigusi ja huve kaitsta ning teinekord ei oska ka abi otsida või käitumisjuhiseid küsida Tarbijakaitseametilt, on äärmiselt oluline, et iga vahekohtus tehtud lahendi täidetavust kontrolliks siiski kohus.</p> <p>Samuti on tarbijate õiguste ja huvide kaitse seisukohast kohane ja vajalik, et</p>		
---	--	--

<p>jõustunud vahekohtu otsuse täitmise üle otsustaval kohtul tuleb omal algatusel kontrollida, kas ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud vahekohtumenetluse kokkuvõtte ei ole tarbija suhtes ebaõiglane. Kokkuvõtvalt öeldes toetab Tarbijakaitseamet igati seniste normide muutmist ja uute lisamist vahekohtumenetluse regulatsiooni, mis arvestaks tarbijatega sõlmitud vahekohtumenetluse kokkulepete puhul ka võlaõigusseaduse tüüptingimuste regulatsiooniga, aitaks kaasa olukorrale, et vahekohtu otsus on kooskõlas avaliku korra ja heade kommetega ning et sundtäitmisele ei allutataks vahekohtu otsuseid, mis on ebaõiglased või ebaseaduslikud.</p>		
E-Vahekohus		
<p>1. Kahetsusväärset jääb jätkuvalt ebaselgeks, milline on see tegelik probleemi maht, millega võitlemiseks pakutakse välja eelnõus toodud lahendused (alaliselt tegutsevate vahekohtute otsuste täidetavaks tunnistamine kohtus ning vahekohtu kokkuleppe keeld enne vaidlust). Seletuskirjas räägitakse läbivalt (teoreetilisest) ohust ja võimalusest, et tehakse seadusevastaseid ja pahatahtlikke lahendeid. Samas ei ole kuskilt võimalik näha, et probleemi tegelik maht oleks kasvõi hinnanguliselt välja selgitatud. Seletuskirja kohaselt on Tallinna Ringkonnakohus perioodil märts 2014 kuni märts 2015 tühistanud 8 vahekohtu otsust (samas on erinevatel põhjustel jätnud tühistamata 7 vahekohtu otsust). Seejuures väidetakse millegipärast, et ringkonnakohus pole ühtegi läbivaatamisele esitatud vahekohtu otsust jätnud muutmata. Kui 15-st otsusest 8 tühistatakse ja 7 ei tühistata, siis, mööngem, kõlab väide, et ühtegi otsust pole jäetud muutmata, veidi kallutatuna. Kaheksa otsuse tühistamine aastase</p>	<p>Teadmiseks võetud/selgitatud</p>	<p>Seletuskirjast nähtuvalt tingis seadustiku muutmise vajaduse nn <i>pocket arbitrationi</i> kasutamine, kus ettevõtja ignoreerib eeldatavasti teadlikult võlgniku õigusi ja vahekohtumenetluse aluspõhimõtteid ning esitab väidetavalt alalise vahekohtu tehtud otsused otse täiturile täitmiseks (vt seletuskirja p 2.1.). Et nn <i>pocket arbitrationi</i> korral sõltub õiguskaitsevahendite kasutamine üksnes kostja aktiivsusest, ei peegelda kohtuasjade arv täielikult tegeliku probleemi ulatust.</p> <p>Seletuskirja p-st 2.1. nähtuvalt eelistati just iga lahendi täidetavaks tunnistamise regulatsiooni seetõttu, et see tagab kõige efektiivsemalt eelnõu eesmärkide saavutamist (vt Eesti Tööandjate Keskliidu arvamuse nr 1 JM selgitust). Sellise järelduse jõudmiseni on eelnõu ettevalmistajad põhjalikult analüüsinud praktikas tekkinud probleemi, kaalunud erinevaid lahendusvariante (sh avalik-õiguslike piirangute sätestamist vahekohtutele) ja uurinud teiste riikide asjakohast praktikat (vt seletuskirja p 2.1. ja 3.1.). Analüüsi ja kaalumise tulemusel ning huvigruppide ärakuulamise järgselt on eelnõu ettevalmistajad jõudnud järeldusele, et rakendada tuleks varianti 1. Ei saa nõustuda seisukohaga, et abinõu valik oli eelnõu ettevalmistajatele enne analüüsi läbiviimist juba teada.</p>

<p>perioodi jooksul ei tundu allakirjutanule eriti suur arv. Kuigi allakirjutanul ei ole vastavat statistikat, võib ilmselt üsna kindlalt öelda, et kõrgema astme kohtud tühistavad alama astme kohtute otsuseid igapäevaselt (mitte iga-aastaselt) olulisemalt suuremal hulgal. Seejuures tuleb arvesse võtta, et viidatud 8 otsust on tehtud enne 01. juulit 2015, mil jõustus tarbijavaidluste vahekohtus lahendamist keelav seadusemuudatus, seega üprisiski tõenäoliselt on probleemsete lahendite hulk peale seda langenud.</p> <p>Vähemalt allakirjutanule jääb mulje, et eelnõus toodud rakendatavate abinõude valik mitte niivõrd ei tulene põhjendustest, kuivõrd on olnud juba ette teada ning põhjendused on esitatud nii, et need toetaksid juba tehtud valikut. Nii näiteks ei saa kuidagi nõustuda seletuskirjas toodud väitega, justkui oleks üksnes täidetavaks tunnistamise menetluse rakendamine see vahend, mis hoiaks ära ebaõiglaste ja ebaseaduslike lahendite täitmist. Alaliselt tegutsevate vahekohtute reglementide kooskõlastamine, vahekohtunikele kvalifikatsiooninõuete kehtestamine jmt vahendid oleks kindlasti samuti võimalikud, asjakohased ja ka efektiivsed vahendid. Teadlikult ebaseaduslike otsuste tegemise korral mõne vahekohtu/vahekohtuniku poolt peaks asjakohane ja teoreetiliselt efektiivne olema ka kriminaalmenetlus. Samuti torkab silma seletuskirjas toodud põhjendus, et Eestis alaliselt tegutsevatele vahekohtutele ei tohiks pakutavad muudatused tuua kaasa mingit lisakoormust, seega oleks justkui ka nende ettevõtlusvabaduse riive väike või põhjendatud. Ilmselgelt toob pakutavate muudatuste rakendamine kaasa vahekohtumenetluse kallinemise ja ajalise pikenemise, mis loomulikult vähendab oluliselt vahekohtutesse</p>		<p>Et eelnõuga viiakse vahekohtumenetluse regulatsioon kooskõlla täna kehtiva praktilise olukorraga, ei too eelnõu rakendamine kaasa vahekohtute täiendavat ettevõtlusvabaduse riivet, vahekohtumenetluse kallinemist ega vahekohtute tegevuse lõppemist.</p>
---	--	---

	<p>pöördumist. Väide, et riive on mitteoluline, kuna ei too kaasa lisakoormust, samas jättes märkamata, et see toob kaasa hoopiski tegevuse olulise langemise või isegi lõppemise, tundub allakirjutanule mõnevõrra kallutatuna. Paraku ongi eelnõu ettevalmistamisel arvestatud sihtrühmana üksnes seaduse alusel moodustatud alalisi vahekohtuid, jättes muud alalised vahekohtud majandusliku mõju analüüsist välja.</p>		
2.	<p>Ka väide, et eelnõu rakendumise korral ei tõuse riiklike kohtute töökoormus, ei tundu põhjendatuna. E-Vahekohtu ja isePankuri Vahekohtu poolt kokku lahendatud ca 3000 asja oleks, kui neid poleks lahendatud vahekohtus, üsna kindlalt jõudnud just riiklikku kohtusse. 2015.a. juuli VÕS-i muudatuste tulemusena lõppes isePankuri Vahekohtu tegevus ja edasi läksid kõik nõuded riiklikesse kohtutesse (eelkõige loomulikult maksekäsu kiirmenetlusse). E-Vahekohtu menetlusse esitatavate nõuete arv langes drastiliselt ja ka selles osas on ilmne, et nõuded ei suundunud mitte teistesse vahekohtutesse, vaid riiklikesse kohtutesse. Eelnõuga kavandatavate muudatuste tulemusena lõpeb ilmselt ka E-Vahekohtu tegevus. Seega kokkuvõttes on riiklikud kohtud saanud ja saavad endale juurde ilmselt ca 1000 nõuet aastas. Allakirjutanu julgeb arvata, et seda poleks tegelikkuses vaja (olnud) — kõnealuste otsuste näol ei olnud tegemist ebaseaduslike ega ebaõiglaste otsustega ning vaevalt, et riiklikud kohtud oleks teinud neis asjus teistsuguseid otsuseid (kuigi kindlasti oleks riiklikes kohtutes olnud menetlus aeganõudvam ja kulukam nii pooltele kui ka maksumaksjale). Kes sellest sisuliselt võitis/võidab, jääb paraku häguseks. Kokkuvõtteks — meil ei ole teada, kui palju tehakse Eestis alaliselt</p>	Teadmiseks võetud/ selgitatud	<p>Menetluskord, mille kohaselt tuleb Eesti siseriikliku vahekohtu (mis pole seaduse alusel moodustatud) tehtud otsused täidetavaks tunnistada, kehtib alates 20.04.2016 (Riigikohtu otsus asjas nr 3-2-1-142-15). Seega ei muudeta eelnõuga E-Vahekohtu tänast olukorda ning arvamuses välja toodud mõjusid eelnõu tagajärjel E-Vahekohtule ei saabu. Nendel põhjendustel puudub vajadus vastavat asjaolu seletuskirjas kajastada.</p> <p>Vahekohtutele riiklike nõuete kehtestamise osas vt Eesti Tööandjate Keskliidu arvamuse nr 1 JM selgitust.</p>

	<p>tegutsevate vahekohtute poolt otsuseid, mida oleks aus nimetada ebaseaduslikeks või ebaõiglasteks. Meil ei ole andmeid selle kohta, et niisuguseid taunitavaid otsuseid tehakse vahekohtute poolt palju. Ainsad viited on 8 ebaseaduslikku otsust aastas ja trend vähenemisele; seletuskiri räägib teoreetilisest ohust ja võimalusest. Selles olukorras ei tundu allakirjutanule eelnõus välja pakutud meetmed põhjendatud ega kohased. Nende asemel võiks kaaluda alalistele vahekohtutele teatud riiklike nõuete kehtestamist nt kas nende reglementide kooskõlastamise, vahekohtunike kvalifikatsiooninõuete vmt näol.</p>		
<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</p>			
1.	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastab tsiviilseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Eestis alaliselt tegutsevate vahekohtute otsuste täidetavaks tunnistamise menetluse loomine) eelnõu järgmiste märkustega arvestamise korral: Eelnõu väljatöötamiskavatsuse kohta antud arvamuses toetas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium lahendust, mille puhul oleks ettevõtja ja tarbija vaheliste vaidluste korral tagatud tarbija, kui lepingulise suhte nõrgema poole õiguste adekvaatne kaitse enne vahekohtu otsuse täitmisele pööramist. Seega pooldame vahekohtumenetluse regulatsiooni, mis võimaldaks tarbijaga sõlmitud vahekohtumenetluse kokkuleppe puhul arvestada ka võlaõigusseaduse tüüpitingimuste regulatsiooniga ning tagaks vahekohtu otsuse vastavuse avaliku korra ja heade kommetega. Samas ei ole me veendunud, et vahekohtu otsuste täidetavaks tunnistamise nõue oleks põhjendatud ka juriidiliste isikute, kui võrdsete lepingupoolte vahelistes vaidlustes</p>	Teadmiseks võetud / selgitatud	Tarbija ning juriidilise isiku kohta tehtud vahekohtu otsuse täidetavuse osas erinevate menetlusreeglite kehtestamise kohta vt Eesti Tööandjate Keskliidu arvamuse p 2 JM selgitusi ning vahekohtumenetluse efektiivsuse kohta vt sama arvamuse p 1 JM selgitusi.

	tehtud alalise vahekohtu otsuste puhul. Vahekohtumenetluse üheks eeliseks on menetluse kiirus ja otsuse viivitamatu täitmine, kui pooled on vahekohtumenetluses kokku leppinud. Kõigi vahekohtuotsuste täidetavaks tunnistamise nõue muudaks alalise vahekohtumenetluse pooltele aeganõudvamaks ning suurendaks ka kohtute koormust.		
2.	Eelnõu seletuskirjas (lk 20) on analüüsitud eelnõuga kavandatava kõigi vahekohtute otsuste kohtu poolt täidetavaks tunnistamise nõude mõju vaid seaduse alusel moodustatud alalistele vahekohtutele, kuid ei ole analüüsitud mõju muudele alaliselt tegutsevatele vahekohtutele (nt Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohtule) ja nende teenuseid kasutanud juriidilistele isikutele.	Selgitatud	Kui MKM peab silmas täidetavaks tunnistamise nõude kehtestamise mõju, siis selles osas selgitame, et tõlgenduse, mille kohaselt saab kohtutäitur võtta täitmisele üksnes täidetavaks tunnistatud vahekohtu lahendeid, andis Riigikohus oma 20.04.2016 lahendis. Eelnõu selles osas Eesti Kaubandus-Tööstuskoja arbitraažikohtu ega teiste vahekohtute olukorda ei muuda. Seega eelnõuga vastavaid mõjusid ei kaasne; mõju kaasnes Riigikohtu lahendiga. Eelnevat on eelnõu mõjude osas selgitatud.
3.	Teeme ettepaneku kaaluda eelnõu väljatöötamiskavatsuses pakutud variantide kombineerimist selliselt, et alaliselt tegutseva vahekohtu pidaja oleks allutatud teavitamiskohustusele ning teavitatud vahekohtu otsusele ei laieneks otsuse täidetavaks tunnistamise nõue juhul, kui otsus puudutab juriidiliste isikute vahelist vaidlust.	Mittearvestatud	Vt Eesti Tööandjate Keskliidu arvamuse p 2 JM selgitusi.
4.	Eelnõuga täiendatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikku uue §-ga 718 ¹ ja nähakse ette eritingimused vahekohtumenetluse kokkuleppe sõlmimisele tarbijaga. Meie hinnangul on nimetatud säte tarbijate õiguste tõhusaks kaitseks äärmiselt vajalik. Nimetatud paragrahvi lõikes 3 jääb aga ebaselgeks, mida on silmas peetud „oluliste takistustena“, mille esinemise korral võib vahekohtumenetluse kohaks olla muu koht kui tarbija elu- või töökoht.	Arvestatud	Eelnõud ja seletuskirja muudetud.
Rahandusministeerium			
1.	Rahandusministeerium kooskõlastab tsiviilkohtumenetluse seadustiku	Mittearvestatud/	Vt eelnõu eesmärgi ning Riigikohtu otsusega asjas nr 3-2-1-142-15 seonduvat Eesti

	<p>muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (Eestis alaliselt tegutsevate vahekohtute otsuste täidetavaks tunnistamise menetluse loomine) eelnõu järgmiste märkustega arvestamise korral: 20.04.2016. a lahendis 3-2-1-142-15 leidis Riigikohus, et olukorras, kus seaduses ei ole reguleeritud Eestis tegutseva vahekohtu alalise tegutsemise kriteeriume, saab täitemenetlust alustada üksnes eelnevalt kohtu poolt tunnustatud ja täidetavaks tunnustatud vahekohtu lahendi alusel. Seega on Riigikohus aktsepteerinud ka võimalust, et seaduses sätestatakse kõikide vahekohtu lahendite tunnustamise kohustuse asemel vahekohtu alalise tegutsemise üle otsustamise kriteeriumid. Eelnõu seletuskiri lähtub seega ebatäpsest eeldusest, et Riigikohus on sisuliselt otsustanud kõikide lahendite tunnustamise ja täidetavaks tunnustamise kohustuse, mistõttu sellisest muudatusest tulenevaid mõjusid seletuskirjas sisuliselt ei hinnata. Meie hinnangul tuleb valitud lahenduse sobivuse üle otsustamisel analüüsida valitud lahendusega kaasnevaid mõjusid Eestis alaliselt tegutsevatele vahekohtutele (nt Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohus) ja vahekohtute teenuseid kasutanud ettevõtjatele. Ka suurendab vahekohtu lahendite tunnustamise ja täidetavaks tunnustamise kohustus tõenäoliselt kohtute töökoormust vaidluste sisulisel lahendamisel, mida samuti eelnõu võimaliku mõjuna pole arvestatud. Palume eelnõu mõjude osa täpsustada ja tuua välja kõik mõjud, mis kaasnevad sellega, et eelnõus valiti vahekohtu alalise tegutsemise kriteeriumide sätestamise asemel kõikide vahekohtu lahendite tunnustamise ja täidetavaks tunnustamise kohustus.</p>	selgitatud	<p>Kaubandus-Tööstuskoja arbitraažikohutu arvamuse p 4 JM selgitust.</p> <p>Jääme seisukoha juurde, et eelnõuga ei kaasne täiendavaid mõjusid Eestis tegutsevatele vahekohtutele, kes pole seaduse alusel moodustatud ega vahekohtute teenust kasutavatele ettevõtjatele. Seda põhjusel, et viidatud vahekohtute lahendid tuleb nende sundtäitmiseks täidetavaks tunnustada juba alates 20.04.2016 (vt ka Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ettepanekule nr 2 esitatud JM selitust, E-Vahekohtu ettepanekule nr 2 esitatud JM selgitust ning MKM ettepanekule nr 2 esitatud JM selgitust).</p>
2.	Seletuskirja osas 7 puuduvad eelnõu	Arvestatud	Seletuskirja muudetud.

	rakendamisega seotud kulude katteallikad. Eelnõuga kaasnevad kulud tuleb katta Justiitsministeeriumi ja Riigikohtu olemasolevatest ja riigi eelarvestrateegiaga kavandatud eelarvehenditest. Palume seletuskirja vastava selgitusega täiendada.		
3.	Seletuskirja kohaselt vajab kohtusüsteem eelnõu rakendamisel juurde 4 teenistukohta. Rõhutame, et Justiitsministeerium peab arvestama valitsemise mahu vähendamise eesmärkidega ning uute kohtade loomine ei tohi negatiivselt mõjuda Justiitsministeeriumi töötajate arvu vähendamisele.	Teadmiseks võetud	
Riigikohus			
1.	Riigikohtul ei ole vastuväiteid eelnõus väljapakutud lahendusele vahekohtu otsuse sundtäidetavuse eelduste kohta, st nõudele, et kõik vahekohtu otsused tuleb riiklikus kohtus täidetavaks tunnistada. Samas tõstab pakutud lahendus paratamatult riiklike kohtute niigi suurt töökoormust.	Teadmiseks võetud	
2.	Riigikohtu hinnangul võiks täiendavalt kontrollida asjaolu, kas menetluslikult on tagatud vastuoluliste lahendite vältimine juhtudel, mil üks pool esitab vahekohtu otsuse tühistamise avalduse ringkonnakohtule (TsMS § 755 lg 4) ja teine pool esitab sama vahekohtu otsuse täidetavaks tunnistamiseks maakohule (TsMS § 753 lg 1, § 755 lg 1). Ka maakohus on õigustatud otsuse täidetavaks tunnistamise menetluses TsMS § 753 lg 2, § 755 lg 4 teise lause kohaselt analüüsima otsuse tühistamise aluseid (vt siiski ka piirangut TsMS § 753 lg-s 3). Kuigi ka praegune seadus ilmselt ei välista vastuoluliste lahendite tekkimise võimalust (§ 753 lg 1 esimene lause, § 755 lg 4 teine lause vs TsMS § 755 lg 4 esimene lause), võiks seda küsimust täiendavalt õiguslikult analüüsida. Eelduslikult esitatakse pärast seadusemuudatust riiklikele kohtutele otsuse täidetavaks tunnistamise	Arvestatud	Seletuskirja muudetud.

	avaldusi senisest mõnevõrra rohkem.		
3.	Riigikohus nõustub lahendusega, et tarbijaga ei või vahekohtumenetluse kokkulepet sõlmida enne nõude sissenõutavaks muutumist. Arvestades täitemenetluse seadustikus sisalduva sarnase piiranguga sätte (§ 2 lg 1 p 18) vähest rakendamisala, võib sellist meedet pidada tarbijate õiguste kaitseks küllaltki tõhusaks. TsMS § 718 ¹ lg-st 3 ja ka seletuskirjast jääb siiski ebaselgeks, mida peetakse silmas oluliste takistuste all ja milliseid toiminguid võib teha muus kohas. Sisuliselt võetakse selle sättega tarbijalt talle seadusega tagatud (TsMS § 718 ¹ lg 3 esimene lause) vahekohtualluvus, ilma et selle äravõtmise alused oleksid selged.	Arvestatud	Eelnõud ja seletuskirja muudetud.
4.	Riigikohtu hinnangul on tarbetud muudatused, mis puudutavad sõnastust (v.a § 726). Paragrahvide, peatükkide ega osade pealkirjadel ei ole mingit iseseisvat õiguslikku toimet.	Mittearvestatud/ selgitatud	Nõustume, et paragrahvide, peatükkide ega osade pealkirjadel ei pruugi olla iseseisvat regulatiivset toimet, kuid neil on mõju seaduse tõlgendamisel. Seetõttu on need sõnastuslikud muudatused vajalikud.
Riigi Infosüsteemide Keskus			
1.	Leiame, et tuleks kehtestada kohustus, et kõik vahekohtute otsuste täidetavaks tunnustamise nõuded tuleb kohtutele esitada läbi Avaliku E-toimiku, mis vähendaks kohtute töökoormust nende menetlemisel.	Mittearvestatud/ selgitatud	Vahekohtu otsuste täidetavaks tunnustamise taotlusi võivad esitada võlausaldajad välisriikidest. Üldise kohustuse kehtestamisel, mille kohaselt on taotlusi võimalik esitada üksnes id-kaarti kasutades, oleks takistatud välisriikide võlausaldajate juurdepääsu õigusemõistmisele. Täidetavaks tunnustamise avalduse esitamisele kohalduvad üldised vorminõuded, sarnaselt TsMS 62. ptk alusel välisriigi kohtulahendite ja muude täitedokumentide täidetavaks tunnustamise ja välisriigi ning <i>ad hoc</i> vahekohtu otsuste täidetavaks tunnustamise avalduse esitamisele.
Njord Law Firm			
1.	Plaanitav regulatsioon on üldjoontes tervitatav, kuid pean vajalikuks juhtida tähelepanu siiski kahele kitsaskohale. Eelnõuga kavandatakse eriregulatsioon tarbijaga sõlmitava vahekohtumenetluse kokkuleppe osas. Selle kohaselt võib kokkuleppe sõlmida alles pärast nõude sissenõutavaks muutumist, kokkuleppe sõlmimisele peab eelnema tarbija teavitamine, piirangud seatakse	Arvestatud	Eelnõud ja seletuskirja muudetud.

<p>vahekohtumenetluse kohale ja rangemad nõuded kokkuleppe vormile.</p> <p>Tarbijaga sõlmitav vahekohtumenetluse kokkulepe on ka kahe tarbija vahel sõlmitav vahekohtukokkulepe. Kuigi praktikas on kindlasti viimasest tavalisem vahekohtumenetluse kokkuleppe sõlmimine ettevõtja ja tarbija vahel, ei esine takistust, miks vahekohtumenetluse kokkulepet ei võiks sõlmida mitu tarbijat. Kahe tarbija vahel sõlmitavale vahekohtumenetluse kokkuleppele taoliste täiendavate nõuete ja piirangute seadmine aga ei ole suures osas põhjendatud ja tekitab ka tõsiseid praktilisi probleeme. Näiteks ei pruugi olla võimalik, et vahekohtumenetluse koht langeb kokku mõlema tarbijast poole elu- või töökohaga. Samuti ei saa tarbijalt nõuda teise tarbija (või nende vastastikust) teavitamist vahekohtumenetlusega seonduvast.</p> <p>Samas on mõistlik ka tarbijate omavahelisele vahekohtumenetluse kokkuleppele kohaldada omakäeliselt või digitaalselt allkirjastamise nõuet.</p> <p>Pöördujale teadaolevalt on erisused tarbijaga sõlmitavale vahekohtumenetluse kokkuleppele sätestatud eeskätt Austria tsiviilkohtumenetluse seadustikus (Zivilprozessordnung, ZPO). Austria ZPO § 617 kohaselt on nõuded mitme tarbija vahelisele ning ettevõtja ja tarbija vahelisele vahekohtukokkuleppele erinevad. Nii kohaldub allkirjastamise nõue nii ühele kui teisele, samas kui vahekohtumenetluse kokkuleppe sõlmimise aega, tarbija teavitamist ja vahekohtumenetluse kohta puudutavad nõuded ja piirangud kehtivad vaid ettevõtja ja tarbija vahelistele vahekohtumenetluse kokkulepetele.</p> <p>Teen ettepaneku kaaluda TsMS § 7181 täiendamist lõikega 7 järgmises</p>		
--	--	--

	<p>sõnastuses: „(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1-3 ja 5-6 sätestatud ei kohalda vahekohtumenetluse kokkuleppele, mille poolteks on ainult tarbijad.“ Sellise täienduse korral on ilmselt tarvilik ka TsMS § 7181 lg 4 täpsustamine taoliselt, et näha tühisus vorminõude rikkumise tagajärjena ette selles lõikes, kuna vastasel juhul on ebaselge tarbijatevahelise vahekohtumenetluse kokkuleppe vorminõude rikkumise tagajärg.</p>		
2.	<p>Kavandatava TsMS § 7181 lg 6 kohaselt kehtib tarbijaga sõlmitud vahekohtumenetluse kokkulepe, mille puhul vahekohtumenetluse alustamise ajal ei ole tarbija elu- või töökoht kokkuleppes märgitud vahekohtumenetluse kohas, ainult juhul, kui tarbija ise sellele tugineb. See tähendab, et vahekohtukokkulepe võib olla küll algselt kehtivana sõlmitud, kuid kui tarbija elu- ja töökoht muutuvad enne vahekohtumenetluse alustamist, siis vahekohtumenetluse kokkulepe tinglikult ei kehti. Selline regulatsioon tekitab nii õigusteoreetilise kui ka praktilise probleemi. Õigusteoreetiliselt on küsitav, kas kehtivana sõlmitud tehing saab asjaolude muutumise tõttu muutuda kehtetuks (tühiseks?). Vahekohtukokkulepe on mitmepoolne tsiviilõiguslik tehing, seega leping. Kui tehing on tühine, on see tühine algusest peale. On kaheldav, kas tehing saab muutuda mittekehtivaks / tühiseks hiljem ühest poolest tingitud asjaolu tõttu. Praktilisest küljest loob kavandatav regulatsioon võimaluse kuritarvitusteks. On võimalik, et vahekohtumenetluse kokkulepe sõlmitakse vahetult või peatselt pärast nõude sissenõutavaks muutumist ja vaidluse ilmnemist. Sellele võivad järgneda poolte katsed vaidlus (vahe)kohtuväliselt lahendada ja alles</p>	Arvestatud	Eelnõud ja seletuskirja muudetud.

<p>siis vahekohtumenetluse alustamine. Kavandatav regulatsioon võimaldab seda, et tarbijast pool küll algselt sõlmib vahekohtukokkuleppe, kuid selleks ajaks, kui vahekohtumenetlust alustatakse, teatab, et tema elu- ja töökoht on muutunud.</p> <p>Seeläbi loob kavandatav regulatsioon pea ületamatu ebaselguse vahekohtumenetluse kokkuleppe teise poole jaoks. Kui teine pool pöördub vaidlusega esmalt vastavalt kokkuleppele vahekohtusse, võib tarbijast pool teatada, et tema elu- ja töökoht on muutunud, mistõttu vahekohtumenetluse kokkuleppe ei kehti ja vaidlus vahekohtule ei allu. Kui teine pool pöördub seda väidet ennetavalt esmalt hoopis kohtusse, võib tarbijast pool viidata, et sõlmitud on vahekohtumenetluse kokkuleppe ja asi kohtule ei allu. Ehk tarbija saab vastuväite esitada sõltumata sellest, kas kokkuleppe teine pool pöördub vaidlusega vahekohtusse või kohtusse. Seega tooks planeeritav regulatsioon kaasa põhjendamatu aja- ja rahakulu vahekohtumenetluse kokkuleppe pooltele.</p> <p>Austria ZPO § 617 lg 5 kohaselt on vahekohtumenetluse kokkuleppe kehtiv, kui kokkulepitud vahekohtumenetluse koht on töötaja elu- või asukohas (samas riigis) vahekohtumenetluse kokkuleppe sõlmimise ajal. Seega Austria õiguses ei eksisteeri ei eelnimetatud õigusteoreetilist ega praktilist probleemi, kuigi tarbijatega sõlmitavaid vahekohtumenetluse kokkuleppeid reguleeritakse muudest rangemalt.</p> <p>1 ZPO § 617 (5); Austrian Arbitration Law. Ed. G. Zeiler. Graz: NWV, 2016, section 617 No. 13</p> <p>Eelnevast tulenevalt teen ettepaneku kaaluda TsMS § 7181 lg 6 järgmist sõnastust:</p> <p>„(6) Kui vahekohtumenetluse kokkuleppe sõlmimise ajal ei olnud tarbija elu- või töökoht</p>		
--	--	--

<p>vahekohtumenetluse kokkuleppes märgitud vahekohtumenetluse kohas või kui vahekohtumenetluse kokkulepe ei sisaldu tarbija omakäeliselt allakirjutatud või digitaalallkirjaga varustatud dokumendis, kehtib kokkulepe juhul, kui tarbija ise sellele tugineb.“</p>		
---	--	--